

Täysistunto

Tiistai 28.4.2020 klo 13.59—16.27

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 47/2020 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 7/2020 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.17 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta on periaatteellisesti hyvin merkittävä, joskin tällaista vallansiirtoa toki voidaan tällä epidemialla perustella.

Hallintosäännöstä päättämistä voi pitää kyllä valtuuston päätösvalan hyvin keskeisenä osatekijänä, ja kun nyt sitten päätösvaltaa siirretään kunnanhallitukselle näissä hallintosäännön alaan kuuluvissa asioissa, niin voi katsoa, että kyseessä olisi normaalioloissa varsin merkittävä vallansiirto. Mutta kuten valiokunta tässä mietinnössään toteaa, niin tällä päätösvalan siirrolla pyritään pitämään yllä kunnan päätöksentekokyky näissä poikkeusoloissa, kun tavanomaiset kokousmenettelyt eivät pandemian oloissa ole käytännössä mahdollisia ja ne edellyttävät sosiaalisten kontaktien vähentämisen näkökulmasta ei-toivottua kokoontumista. Tietenkin määräaika tälle päätösvalan siirrolle on määritelty tässä esityksessä, elikkä verrattain lyhyen ajan, 31.7.2020 saakka, ja siinä mielessä kunnanhallitukselle on asetettu myöskin mahdollisuus toimivallassaan poiketa hallintosäännöstä väliaikaisesti omalla päätöksellään mutta ei sen sijaan toimivaltaa muuttaa hallintosääntöä. Valtuustolla säilyy edelleenkin hallintosääntöä koskeva päätösvalta.

Sähköistä kokousta koskeva pykälä olisi voimassa sitten 31.5.2021 saakka.

Arvoisa puhemies! Meillä varmaan useimmilla tässä salissa olevilla kuntapäättäjäillä on nyt kokemuksia jo siitä, millaisia valtuustojen kokoukset ovat hybridimalleilla tai millä missäkin kunnassa on pidetty. Nämä ovat tietysti sitten olleet siellä valtuustojen hallintosäännöissä mukana, jotta kunnissa ollaan pystytty näihin erilaisiin järjestelyihin menemään. Itselläni on nyt kokemuksena yhden valtuustokokouksen pitäminen tällaisena hybridietäkokouksena, ja täytyy todeta, että se sujuu silloin jos käsiteltävät asiat ovat hyvin etukäteen valmisteltuja eikä niissä ole esimerkiksi juurikaan poliittisesti eriäviä näkemyksiä, saatikka sitten että jouduttaisiin äänestämään ja pitämään esimerkiksi kannatuspuheenvuoroja.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on hyvä, ja tämä kannattaa viedä eteenpäin, niin kuin tässä hallintovaliokunta on sen muuttamattomana, sellaisenaan vienyt eteenpäin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2020 vp

15.20 Pauli Kiuru kok: Arvoisa puhemies! Edelliseen Sari Essayahin puheenvuoroon on helppo yhtyä. Tätä on syytä viedä eteenpäin, ja itse asiassa tämä lakiesitys palauttaa luottamustani, ainakin osittain, hallitukseen ja entisestään parantaa luottamustani kuntahallintoon ja sen joustavuuteen poikkeuksellisissa tilanteissa. Paikallisesti on pystytty tekemään hyvin paljon hyvin nopeasti, niin että kuntalaisten edut pystytään turvaamaan ja päätöksenteko toimii niin kuin sen pitää toimia tällaisessa tilanteessa. Tämä on todellakin, niin kuin mainittiin tässä aikaisemmin, väliaikainen ja antaa kunnanhallitukselle mahdollisuuden poiketa väliaikaisesti omalla päätöksellään hallintosäännöstä.

Se, mitä tässä akuutin kriisin jälkeen tulevana vuosina ja tälläkin vaalikaudella kannattaa kyllä käydä lävitse, on esimerkiksi tämä suojavarusteasia. Siinä suhteessa hallinto ei ole Suomessa toiminut niin kuin sen pitää toimia. Sama koskee myös viestintää ja työturvallisuusasioita hoitohenkilökunnan osalta. Siinä on mielestäni esimerkiksi tarkastusvaliokunnalla semmoinen paikka, että ne asiat kannattaa läpivalaista — ei syyttää vaan niin, että etsimme ne toimivat mallit, jotta virheitä ei tehdä enää uudestaan.

15.21 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämä väliaikainen lakiesitys on kannatettava, sillä poikkeusolojen aikana on uskallettava monella tavalla kokeilla ja uudistaa toimintoja ja uskallettava myös kokeilla aivan uusia asioita. Jos tästä epidemiasta haluaa etsiä joitain hyviä asioita, niin ainakin se, että olemme ottaneet paljon nopeammin ja paljon pidemmän digiloikan, nopeammassa aikataulussa, kuin mitä olisi tapahtunut ilman tätä koronaa.

Tämä lakiesitys mahdollistaa tilapäisesti sähköisten kokousten pitämisen kunnissa ja kuntayhtymissä ja kaikissa niissä toimielimissä, ja moni kuntahan on siirtynyt jo sähköisiin kokouksiin. Nyt tämä mahdollisuus tulee myös kuntayhtymiin ja niihinkin kuntiin, joissa hallintosääntö ei asiaa määrittele. Tämän lain perusteella on myös mahdollista se, että osa osallistuu etänä ja osa paikan päällä.

Toivon, että monessa kunnassa ja kuntayhtymässä lähdetään kokeilemaan näitä mahdollisuuksia ja että nämä kokemukset kerätään valtakunnallisesti yhteen, niin että voidaan tehdä johtopäätöksiä kokeiluista ja oppia niistä. On tärkeää koota yhteen sekä onnistumiset että epäonnistumiset. Tulevaisuutta ajatellen on muun muassa selvitettävä, miten sähköisiä kokouksia ja niihin tarvittavaa teknologiaa ja laitteita voidaan kehittää vieläkin käyttäjäystävällisemmiksi ja käyttövarmemmiksi. Myös tietoturvallisuus on asia, joka vaatii vielä lisää varmuksia ja selvityksiä.

Toivon, että etäkokousten kokeilujen kehittäminen otetaan mahdollisuutena eikä uhkana. Toki asia vaatii opettelua, erityisesti kokouksen puheenjohtajalta mutta toki myös osallistujilta, mutta vain tekemällä oppii. Uskon vahvasti, että tästä toimintatavasta voi tulla uusi normaali oikein käytettynä. Tarvitsemme varmasti läsnäolokokouksia jatkossakin, mutta toisaalta uskon, että monella meistä on myös kokemuksia siitä, että asiat olisi voitu hoitaa yhtä hyvin ja yhtä tehokkaasti myöskin etäkokouksena. Turhan matkustamisen vähentäminen on järkevää monestakin syystä.

15.24 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä esitetään siis kuntalakia muutettavaksi niin, että sähköinen kokoustaminen onnistuisi kunnissa mutta myös kuntayhtymissä ja muissa vastaavissa ohi näiden voimassa olevien hallintosääntöjen. Eli toimia voitaisiin hallintosäännön kirjausten yli, mutta hallintosääntöä eivät toki kunnanhallitukset

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2020 vp

voisi siis muuttaa, vaan tämä olisi määräaikainen aika, kun hallintosääntöä ei tarvitsisi niin sanotusti noudattaa.

En ole varma, onko salissa tällä hetkellä hallintovaliokunnan jäseniä paikalla, mutta olisi... [Aki Lindén nostaa kätensä] — Löytyy. — Olisi mielenkiintoista kuulla, minkälaista keskustelua käytiin siitä, että tätä ei ulotettu koskemaan valtuustoja. Valtuustoistahan monilla on ollut näitä sähköisen kokoustamisen ratkaisuja hallintosääntöön kirjattuina, mutta nyt esimerkiksi omassa kotikunnassani, jossa toimin valtuuston puheenjohtajana, me joudumme pitämään vähintään yhden normaalin paikallaolokokouksen hallintosäännön muuttamiseksi niin, että se sallii tämän sähköisen kokoustamisen valtuuston osalta.

Valtuustoissahan on tietysti se poikkeus näihin muihin toimielimiin, että siellä on myös tämä julkisuusvaade, mutta se on hoidettavissa tänä päivänä striimauksella myös esimerkiksi Teams-kokouspohjien kautta. Ääni- ja näköyhteys näissä on jatkossakin pakollinen. Haasteellista voi aika ajoin olla paikallaolon, päätösvaltaisuuden, esteellisyyden ja myös sen varmistaminen, että suljettua kokousta eivät pääse seuraamaan esimerkiksi kodissa olevat muut henkilöt, ja toisaalta myös se, että luottamushenkilöt voivat toimia ilman sitä, että esimerkiksi kiukkuinen isäntä olisi siinä keittiön puolella kuuntelemassa, mitä toinen kunnanhallituksessa on päättämässä, tai sitten toisin päin.

Verkkoyhteydet on yksi asia, joka tässä nousee isoon, keskeiseen merkitykseen, ja on tärkeää huolehtia, että verkkoyhteydet myös maaseudulla saadaan nykyistä paremmiksi. Meillä etätyö on nyt kasvanut merkittävästi samaan aikaan, kun koululaiset ovat vielä ainakin toistaiseksi etäopetuksessa, ja verkot ovat hyvin kuormitettuja. Tässä on vaateena myös se, että kuvan pitää näkyä silloin, kun puhutaan, ja se jonkin verran heikkojen verkkoyhteyksien kohdalla saattaa aiheuttaa ongelmia tämän lainsäädännön käyttämisessä.

Tuossa edellä edustaja Mäkisalo-Ropponen nosti esille sen, voisiko tämä olla se uusi tuleva normaali. Näin varmasti ainakin osassa kuntia voi olla, ja jos ei päätöskokouksia, joista edustaja Essayah tässä edellä myös toi niitä haasteita esille, niin erilaisia verkkoneuvotteluita, infoja, taustakeskusteluita, voidaan järjestää helpolla näillä moderneilla, nykyaikaisilla tavoilla.

15.27 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä määräaikaisella lainmuutoksella siis halutaan turvata kuntien ja kuntayhtymien päätöksentekokyky kokoontumisrajoitusten aikana mahdollistamalla kokousten pitämisen sähköisesti aikaisempaa joustavammin. Tämä lakiesitys on oikein hyvä ja ajankulkuun ja olosuhteisiin hyvin reagoiva. Kuten täällä on monessakin puheenvuorossa käynyt ilmi, myös meille kansanedustajille — moni meistä on myös kuntapäättäjä — sähköiset kokoukset ja tapaamiset ovat tulleet viime aikoina kovin tutuiksi. Olemme siis monin paikoin loikanneet aivan uudelle taajuudelle, joka varmasti on tullut ainakin osin myös jäädäkseen. Esimerkiksi eilen Seinäjoella kaupunginvaltuusto kokousti historiansa ensimmäisen kerran etänä, ja kaikki sujui aivan hyvin.

Koronavirus on enimmäkseen aiheuttanut murhetta, pelkoa ja voimakasta taloudellista ja inhimillistä epävarmuutta. Sen ansio, jos sille jokin ansio nyt voidaan suoda, on kuitenkin siinä, että maailma on koronan jälkeen entistä avoimempi monipaikkaiseen ja paikka-riippumattomaan työskentelyyn, opiskeluun ja asumiseen. Se tarkoittaa sitä, että ihmisten valinnanmahdollisuudet oman elämänsä rakentamiseen monipuolistuvat ja tasapuolistuvat. Vaikka fyysiselle läsnäololle on aina sijansa ja monin paikoin se on myöskin ainoa mahdollinen tapa toimia, asettaa kuitenkin etäyhteyksien maailma monen työn ja toimen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2020 vp

aivan uuteen asentoon. Se saattaa toisinaan jopa mahdollistaa sen, että vanhemmilla on enemmän aikaa läheisilleen, kun työnteon fyysinen etäisyys on lastenhuoneesta työhuoneeseen muutama metri. Samoin se mahdollistaa sen, ettei kaikkien tarvitse tukkia samoille seuduille asumaan, vaan ihminen saa valita oman elämänsä lähtökohdat vapaammin.

Uskon myös, että tämä kouluissa voimakkaasti nyt esiintyvä etäopetusmaailma tuo osaltaan monipuolisuutta myös koronan jälkeen. Se ei tietenkään tarkoita sitä, että lähiopetuksen arvoa tarvitsisi punnita, sen pitää edelleen olla isäntä, mutta sähköinen maailma voi olla opetuksen hyvänä apuna ja olla hyvä renki.

Puhemies! Tervehdin tätä lakiehdotusta ja sen suomaa viestiä työnteon, opiskelun ja kuntapäätösten monipuolistamisesta ilolla.

15.30 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä koronaepidemia tuottaa koronadigiloikan tähän yhteiskuntaan, ja tämä on yksi osoitus siitä, että me joudumme nyt taipumaan monenlaiseen uuteen, niin kuin presidentti totesi.

Eilen oli Espoossa valtuuston kokous, jossa oli siis 75 valtuutettua plus virkamiehet, yli 80 ihmistä täysin digitaalisesti, ja peräti kolme äänestystä, jotka nekin sujuivat vallan mainiosti, ja se vain todistaa sitä, että tämän koronaviruksen yksi hyöty on se, että digitaalinen muutos tulee tapahtumaan paljon nopeammin kuin me olimme alun perin ajatelleet. Itselläni on kolmesta viiteen erilaista etäkokousta päivässä niin eduskuntaan liittyen kuin muutenkin, ja olen huomannut, että kaikissa niissä tahoissa, joissa itse kannan vastuuta johtotehtävissä, tulen kyllä ehdottamaan, että entiseen emme enää palaa. Yhteiskunta tulee tämän myötä kyllä muuttumaan, ja se tulee olemaan tämän epidemian yksi hyviä puolia.

Tämä on hyvä lakimuutos, ja sitä jo sovelletaan monessa paikassa, että jäin vähän miettimään, mikä tämän esityksen tarkoitus on, mutta se varmaan avautuu tässä jossain vaiheessa.

15.32 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tämä toisessa käsittelyssä oleva kuntalain väliaikainen muuttaminen sähköisen päätöksenteon osalta on tarpeellinen, niin kuin edellisissä puheenvuoroissakin todettiin. Ehkä se olisi pitänyt saada pari viikkoa aikaisemminkin käsittelyyn, kun päätöksenteko on tässä korona-aikana kunnissa mennyt eteenpäin, mutta hyvä näin. Ja totta kai on syytä pitää kiinni kansanvallasta kaikissa olosuhteissa.

Kuntien hallintosäännöissä ei tosiaanakaan kaikkialla olla varauduttu siihen, että korona iskee ja vaikuttaa kunnalliseen päätöksentekoon niin merkittävällä tavalla kuin se nyt on tehnyt. Esimerkiksi kotikaupungissa Kauhavalla jouduttiin tilanteen valjetessa pikavauhtia hallintosäännön päivittämiseen, ja nyt se on tullut kaupunginhallituksesta, ja meillä on valtuuston kokous 11.5. — eikös se ole sitten se seuraava maanantai? — ja siellä sitten saadaan tämä hallintosääntö kuntoon. Nyt on toki myös sitten tämä valtakunnallinenkin käsikassara tässä valmiina.

Arvoisa puhemies! Mietinnössä kiinnitetään huomiota keskeisiin asioihin, joista vielä tiivistetysti: Eli vaikka ollaan sähköisessä toimintaympäristössä, kaikkien päätöksentekijöiden tulee olla aidosti mukana. Tiedän kyllä, että päätöksentekijöitä on sellaisiakin, joille tämä digiloikka on kohtuullisen vaativa rasti, ja tässä yhteydessä täytyy huolehtia siitä — itsenikin, kun toimin Kauhavan kaupunginvaltuuston puheenjohtajana — että nämä asiat sitten lähtevät menemään eteenpäin niin, että kaikki ovat aidosti mukana.

Tämä valtuustotyön julkisuus on tässäkin tilanteessa huomioitava. Nythän on tullut striimaukset ja kaikki kuvaamistekniikat, ja sitä kautta valtuuston kokouksien julkisuus säilyy,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2020 vp

ja on tärkeää, että kansalaiset kykenevät seuraamaan, mitä päätöksenteossa kunnissa tapahtuu. Nyt eletään vaativia aikoja myös kunnallisella päätöksentekorintamalla.

Lopuksi vielä, arvoisa puhemies, toteaisin sen, että kyllähän tässä pikakoulutus tämmöiseen digimaailmaan on tapahtunut itse kullakin — siis itseni mukaan lukien. Ja kyllähän näistä voi tulla hyvä työkalu sitten normaaliinkin aikaan. Kyllä minä uskoisin, että aika moni kokous, joka vaan voidaan järjestää digitaalisessa ympäristössä, tullaan pitämään niin myös sitten rauhan aikana tulevaisuudessa.

15.35 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Täällä on todettu aikaisemmissa puheenvuoroissa, että näitä sähköisiä kokouskäytäntöjä on jo kokeiltu eri kunnissa, ja itsekin jäin pohtimaan tämän lakiesityksen pointtia, niin sanotusti. Ymmärrän niin, että sen tarkoitus on se, että vapautetaan ikään kuin valtuustot ja kunnat siitä vastuusta, että niiden itse pitäisi tätä hallintosääntöä muuttaa, ja annetaan tämmöinen nyt koko valtakuntaa koskeva yleinen säännös siitä, että näin voidaan toimia toisaalta 31.7. saakka näiden päätöksentekotapojen osalta ja sitten 31.5. saakka sähköisten kokousten osalta, siis ensi vuoden 31.5. saakka.

Meillä Espoossa, jossa itse toimin sekä valtuustossa että kaupunginhallituksessa, on näitä päätöksentekotapoja jo noudatettu. Meillä on ollut noin nelisen kaupunginhallituksen kokousta sähköisesti, ja ne asiat, mitä lähinnä olemme pohtineet näissä kokouksissa, on sallassapitoon liittyvät kysymykset, joissa aina on vähän se ongelmatiikka, että kun toimitaan etäyhteyksillä, niin miten se varmuudella voidaan sitten todeta, että mitään tietoja ei esimerkiksi ulkopuolisille kuulu siellä, kun kodeissa ollaan etäyhteydessä ja niin edelleen. Siellä voi olla hyvinkin yksityiskohtaisia asioita liittyen henkilöiden oikaisuvaatimuksiin ja niin edelleen, joiden ei kuulu mennä ulkopuolisten korviin. Tämän tyyppiset asiat tulevat lähinnä pohdintaan ja sitten tietysti myöskin verkkoyhteydet ja se, että kaikilla niillä henkilöillä, jotka ovat näissä päätöksentekokelemissä, on riittävä it-osaaminen näiden asioiden käsittelyyn.

Muilta osin, samoin kuin edustaja Laukkanen tuossa aikaisemmin, niin itsekin olen sitä mieltä, että varmasti osa näistä käytännöistä on tullut jäädäkseen. Osa kokouksista tullaan jatkossakin pitämään sähköisesti, mutta sitten siinä on myöskin se haittapuoli, että emme näe toistemme reaktioita eri esityksiin ja siitä puuttuu se henkilökohtainen kontakti. Uskoisin, että ainakin silloin tällöin tarvitsemme myöskin sen ihan fyysisen läsnäolon niissä kokouksissa, jotta voimme pitää kunnolla yhteyttä toisiimme.

15.38 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, niin tämä lakimuutos todella tehtiin juuri sitä varten, että valtuustoja ei tarvitsisi enää kutsua koolle, jotta hallintosäännöstä voidaan määräaikaaisesti poiketa kunnanhallituksen päätöksellä, mutta kuten täällä on todettu, niin monissa valtuustoissa ehdittiin jo pitää ne kokoukset, joilla hallintosääntöä muutettiin, jotta saatetaan myös valtuuston kokouksia pitää sähköisenä. Eli siinä mielessä tämä on ehkä osittain vähän myöhään tullut, mutta toisaalta varmasti saattaa olla vielä esimerkiksi kuntayhtymiä, joissa on odotettu tätä muutosta, että saadaan yhtymäkokouksia pidettyä.

Tosiaan, eilen huomasin sosiaalisesta mediasta, että varsin monissa valtuustoissa taisi olla ensimmäinen sähköinen kokous, niin kuin meillä Espoossa myöskin, ja on tärkeätä, että tällä esityksellä osaltaan myös selkiytetään niitä tapoja, joilla näitä etäkokouksia voidaan pitää. Meidän kokous tosiaan sujui lopulta hyvin äänestyksiä myöten, ja jotenkin oli kyllä hienoa huomata myös sellainen tietty yhteisöllisyyden tunne, joka siellä etänä mei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2020 vp

dän kesken oli, kun haluttiin se kokous ja kaikki saada kunnialla sujumaan, ja niinhän se kävikin. Mutta kuten edustaja Kauma totesi, niin ehkä jäi kokouksen jälkeen se tunne, että kuitenkin siitä jäi puuttumaan se vuorovaikutus, mitä valtuustosalissa ja kokoussaleissa on, että varmasti kokonaan sähköiset kokoukset eivät tule kokouksia, toivottavasti, korvaamaan. Mutta kuten todettu, niin päätöksenteon pitävyyden kannalta on tietysti välttämätöntä, että kaikki menee pykälien mukaan ja ettei muutoseikoista tule valitusperusteita, ja senkin takia on tärkeätä, että lainsäädäntö ja ohjeistukset ovat riittävän selkeitä, ja siihenkin tällä lakimuutoksella osaltaan pyritään.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunnan käsittelyssä nousi muutamia näkökulmia, joita haluan tässä vielä lyhyesti nostaa esiin.

Täällä jo todettiin se, että tällä siirretään kunnanvaltuuston päätösvaltaa kunnanhallitukselle mutta toimivallan siirto on varsin rajallinen ja perusteltu, mutta silti haluan painottaa, että sitä ei koskaan pidä tehdä kevyin perustein, ja tässäkin todetaan, että hallintosääntöä ei kunnanhallitus voi muuttaa, mutta siitä voidaan poiketa näistä perustelluista syistä.

Toiseksi on tärkeätä, että nyt selkeytetään sitä sääntelyä ja kevennetään tapoja, joilla etäkokous voidaan järjestää ja toteuttaa. Koska hämminkiä on herättänyt se, että siellä oli maininta tästä yhdenvertaisesta näkö- ja kuuloyhteydestä, jos tulee sitten siitä se riski tai pelko, ettei uskalleta toteuttaa sen takia, että varmuudella tätä kohtaa pystytään noudattamaan, niin nyt sitten täsmennetään, millä tavalla tämä voidaan riittävästi ihan nykyisillä, normaaleilla sähköisillä järjestelmillä riittävällä tavalla toteuttaa. Tätähän nyt on tosiaan eri kaupungeissa jo myöskin testattu.

Arvoisa puhemies! Liikaa ei voi myöskään korostaa sitä, että sähköisiä kokouksia järjestettäessä on varmistettava, [Puhemies koputtaa] että jokaisella toimielimen... — Oliko tässä kolme minuuttia? [Puhemies: Joo!] — Okei. No niin, sitten vielä... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

15.41 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta on odotettu, ja se on todellakin lisäys kuntien työkalupakkiin. Kunnallisen päätöksenteon jatkuvuus on turvattava myöskin näissä erityisissä poikkeusoloissa. Tarve esitetyille muutoksille on ollut useita viikkoja, ja kokoomus onkin niitä peräänkuuluttanut. On hienoa, että nyt tämä astuu voimaan jo 1.5. elikkä tällä viikolla.

Tässä on tosiaan kaksi kuntalain säännöstä, joista toinen, joka mahdollistaa tämän hallintosääntömuutoksen, on voimassa heinäkuun loppuun asti, ja sitten tämä sähköistä kokousta koskeva pykälä olisi voimassa tämän kuntavaalikauden loppuun saakka elikkä tuonne ensi vuoden toukokuulle.

Tämä uusi säännös tosiaan antaa hallitukselle toimivallan poiketa hallintosääntöä koskevasta valtuuston päätöksestä tai päättää valtuuston sijasta hallintosääntöön kuuluvasta asiasta siltä osin kuin on kysymys kunnan toimielinten päätöksentekotavasta, sähköisestä kokouksesta ja toimielimen kokouskutsun lähettämisestä sekä yleisön oikeudesta seurata toimielimen kokousta paikan päällä. Tämä viimeinen, eli tämä julkisuusasia, on ollut varmasti se kaikkein olennaisin nyt tällä hetkellä, jos mietitään, että hallituksissa on pohdittu, onko valtuusto päätösvaltainen ja onko mahdollisuus yleisöllä seurata, jos olisi ollut jo mahdollisuus muilta osin siirtyä vaikka esimerkiksi Teams-kokoukseen tai johonkin muuhun sähköiseen kokoukseen. Kuten edustaja Elo tuossa toi esiin, tämä on nyt erityisen tärkeää myöskin toukokuun ja kesäkuun osalta. Meillä on sairaanhoitopiirit ja toisen asteen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2020 vp

koulutuskuntayhtymät, joilla tulee kesäkuussa olemaan yhtymäkokous, joka on siis julkinen kokous, ja sen takia sitten nämä yhtymähallitukset saavat nyt tehdä ne muutokset hallituksen päätöksellä, vaikkei olisi hallintosäännössä sitä mahdollisuutta, ja näin ollen yhtymäkokous voidaan sähköisesti koolle kutsua ja se on lainvoimainen myös järjestää sähköisenä kokouksena.

Sitten, arvoisa puhemies, kahteen asiaan:

Tosiaan tästä sähköisestä kokouksesta valiokunta aukikirjoitti vielä sen, että näkö- ja ääniyhteyden yhdenvertaisuutta voidaan tulkita siltä osin, että kokouksen alussa ääni- ja videoyhteys on kaikilla päällä. Kirjoitimme tänne myös, että ”käytännössä nykyiset toimivat ohjelmat ja tietoliikenneyhteydet eivät välttämättä mahdollista kaikkien osallistujien osalta täysin keskeytyksetöntä kuvayhteyttä”, eli näin ollen hyväksytään se, että pystytään alussa todentamaan, että valtuutettu on paikalla tai yhtymäkokousedustaja on paikalla — tai kuulolla ehkä enemmän kuin paikalla — ja siltä osin sitten se kuvayhteys voidaan laittaa pois päältä.

Sitten, arvoisa puhemies, ihan loppuun vielä tästä suljetusta lippuäänestyksestä: Se on todella harvoin valtuustoissa käytössä, mutta silloin kun joku valtuutettu sitä pyytää, myös siihen on oltava mahdollisuus, ja toimme esiin, että on erilaisia mahdollisuuksia ja teknisiä ratkaisuja, joita kuntien on sitten tietenkin tärkeää ottaa huomioon. [Puhemies koputtaa] Jos on esimerkiksi tulossa kaupunginjohtaja- tai kunnanjohtajavalinta, niin sitä tuskin halutaan muulla kuin suljetulla lippuäänestyksellä järjestää.

15.45 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Seurasin tätä keskustelua työhuoneestani käsin, ja tässä on todellakin käytetty jo hyviä puheenvuoroja.

Kaiken kaikkiaan haluan tässä yhteydessä antaa hallitukselle kiitoksen siitä, että se on tuonut ripeästi näitä lakiehdotuksia, jotka mahdollistavat sähköiset kokoukset, eivät pelkästään nyt tässä kunnallishallinnossa vaan laajemminkin. Kyllä oman kotikuntanikin kannalta tämä on suuri helpotus, eli seuraava kaupunginvaltuusto aiotaan järjestää sähköisesti. Täytyy sanoa, että vaikka luottamushenkilöt ovat melko iäkkäitä esimerkiksi omassa kunnassani, niin yllättävän hyvin ovat jo tähän saakka näiden muiden toimielinten sähköiset kokoukset toimineet, eli niistä on tullut hyvää palautetta.

Ja ajattelen, että jos tämä koronaepidemia-aika on monella tavoin erittäin ikävä meidän kannaltamme, niin on siinä joitakin hyviä puolia eli se, että se on pakottanut tähän digiloikkaan ja pakottanut näiden sähköisten toimintatapojen opettelemiseen, ja kyllähän ne on yllättävän hyvin opittukin. Jotta tästä olisi meille hyötyä sitten jatkossakin, kun toivon mukaan pian pääsemme tästä korona-ajasta ohi, niin olisi kyllä todella tärkeää koota nyt kokemuksia esimerkiksi siitä, miten kunnanvaltuustojen kokoukset ovat sujuneet, ja siitä, millä tavalla tätä sähköistä kokoustamista tulisi kehittää. Tämä lakiesityshän on voimassa tämän kunnallisvaalikauden ajan, mutta täällä mietinnössäkkin todetaan se, että tämän 99 §:n osalta voidaan mahdollisesti sitten siihen uuteen kuntalakiin ehdottaa pysyvää muutosta. Ja ennen kuin sitä säädetään ja sitä ehdotusta tehdään, olisi tärkeää, että hallitus koa isi sitten niitä kokemuksia, joita tänä poikkeusaikana näistä kokouksista on saatu.

15.47 Tiina Elo vihr: Arvoisa puheenjohtaja! Vielä muutama huomio tähän loppuun. Tosiaan sitä halusin vielä korostaa, että näitä sähköisiä kokouksia järjestettäessä on varmistettava, että jokaisella jäsenellä oikeasti on ne tekniset mahdollisuudet ja tarvittava tuki osallistua kokouksiin ja että etäyhteyksien käyttöön on tarjolla riittävästi neuvontaa ja tu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2020 vp

kea. Täytyy myöntää, että itsekin olen joutunut soittelemaan muutaman kerran helpdeskiin, kun kirjalliset ohjeet eivät ensimmäisellä lukemalla auenneet.

Uskon — ja toivon ennen kaikkea — että koronaepidemian myötä myös kokousjärjestelmien kehittämiseen käyttäjäystävällisemmiksi syntyy nyt intressi niitä järjestelmiä tuottaville tahoille, koska siinä on varmasti vielä kehittämisen varaa. Samoin pidän tärkeänä sitä, että mahdollistetaan hybridikokoukset eli se, että osallistuja voi tulla myös sinne kokouspaikalle halutessaan, jolloin se apukin sitten on lähellä, koska yksin kotona etäkokoukseen osallistuminen voi joillekin olla liian suuri stressin aihe, ja siitä ei missään tapauksessa pidä muodostua estettä osallistumiselle. Ja kuten täällä on mainittu, myöskään tietysti varmuudella ei voi taata, että aina kaikilla on toimivat verkkoyhteydet koteihinsa.

Arvoisa puhemies! Vielä ihan lopuksi totean, että sähköisiä kokouksia järjestettäessä on huolehdittava kokouksien avoimuudesta ja että näiden yhteyksien ja järjestelmien pitää olla sellaiset, että kiinnostuneet kuntalaiset pystyvät seuraamaan kokousta sähköisesti. Kuten täällä edellinenkin puhuja totesi, tämä lakimuutos on voimassa määräajan ja näiden sähköisten kokousten toteutusta koskevilta osin voimassa vaalikauden loppuun. Pidän erittäin tärkeänä myös sitä, että nyt tätä asiaa tarkastellaan näiden kokemusten valossa kokonaisuutena ja tehdään sitten kuntalakiin pysyvät muutokset hyvän harkinnan ja valmistelun pohjalta.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 47/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.